

La Veu de la Comarca

Setmanari Regionaliste de Tortosa

ANY III

PUGNA PRO PATRIA

NUM. 113.

LA CATALUNYA QUE VOLEM.—Lliure, ni dominada, ni dominadora y respectada de les regions germanas.—Estimada per son valer al exterior y temuda per sa forsa.—Acullit com a propi al foraster que a trevallar hi vinga. Y a manar y a cobrar, a fer lleys y a judicar, cada hu a casa seva, que prou hi té que fer pera enténdreshi. Els empleats de la terra y poch, actius y inteligents.—Ennoblida, altra vegada en llibres de tot saber, la que fou llengua de Sants y de Reys.—Las universitats y escolars tornadas a son esser: obrador, avensos de la ciencia y planter de filòsofs y juristas. A fora la ensopida rutina.—Intimament unida a la vella Catalunya, gloriosa en sa historia y tradicional en sas lleys y costums, una Catalunya nova, de vida expansiva y en constant progrés, seriament religiosa y ilustradament tolerant.—Repobladas las montanyas per grans boscos, trescant pels singles els corredors enginyers moderns, rayent del terer y de las minas els fruits y minerals. Las aiguas de sos rius saltant de resclosa en resclosa movent enginyers del treball.—Conservats com reliquias els monuments enrunats o antics y alsant d' un art fill lligit del antic criat en els avensos actuals. Voltar les vellas poblacions historicas de populosas y amplias ciutats modernas.—Ports oberts als productes de tots llochs; assegurats ab tractes d' una nació seria; veure al porentat ab afany de ser estimat y útil a la Patria y al obrer intervindre en le govern donantli lo que cristianament y per dret li pertoca.—Volem deixar a nostres fills aquesta Catalunya gran avuy, com ho fou pera son temps la de nostres passats.—Pera bo tenirho tenim lo precís: Força, riquesa y inteligencia; Reprimim el vici del egoisme y exaltam la virtud que a cap ens manca: L' amor a la Patria.—LLUIS DOMENEC Y MUNTANER

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Tortosa al mes. 0'50
Fora semestre. 3'00

DIRECCIÓ Y REDACCIÓ

Carrer del Parque, N.º 8.

Tortosa 4 Mars de 1905.

La Redacció no fa seus los conceptes ni conten guts dels articles firmats o copiats.

SANTORAL

Diumenge 5, de Quinquagésima: El b. Nicolau F. Sta. Gerásim cfr. (I. P.)—Dilluns 6, St. Olaguer arquebisbe bisbe de Barcelona.—Dimars 7, St. Tomás de Aquino cfr. y dr. y Sta. Perpétua mr.—Dimecres 8, de Cendra. Abstin. de carn S. Joan de Deu fr.—Dijous 9, St. Pacià b. de Barcelona y Sta. Francisca vda. romana.—Divendres 10 St. Melitó y 39 companys mr.—Abstin. de carn.—Disapte 11, St. Constantí cfr. y Sta. Aurea vg.

A "La Señal de la Victoria,"

L'interessant revista d' este nom que s' publica a Valencia, s' ha ocupada del sermó que'l nostre particular amic y catedratic del Seminari de Girona, Dr. Joseph Pou y Batlle, va endressar a *La Cofradia de San Jordi* d' aquella ciutat. Y, al ferho, l'alaba d' un cantó y d' altra diu trobarhi *algunas sombras y lunares* que son fruit del atavisme de *muchos* els regionalistes, segons sembla indicar.—Y al volguer desfer dites *sombres y lunares*, *La Señal de la Victoria* les enprén de fort contra 'ls falsos catalanistes—falsos qu' en la qüestió en relació se veu que no son tal cosa—perque diu que fan *brutal rechifla* de tot lo espanyol que no es catalá. Sembla qu' en aixó *La Señal* no s' ha encomanada a Deu. Quan se vol diria al llegirla, que 'ls regionalistes, veraders y falsos, mos hem begut el seny y que se'ns sobreix el fel de... fastics contra dels castellans y 'ls de les demés regions, negantlos hi qualitats que realment tenen y fentlos més neules que d' encàrrec. *La Señal* podrà aduir pera'l seu asert algun qu' altre article de periódics regionalistes; pró no s' ha feta cabal qu' ells foren fets en épocas anormals, de persecució, d' arbitraritats, etc, lo qual moltes vegades justifica l'eczaltament; com tampoc de que a cada un d' aquets, se' n trobarian cent que demostrarian lo contrari. *La Señal de la Victoria* no sab que una flor no fa estiu y que una escepció es lo contrari de la regla; y si ho sab, no ha seguit pas detingudament la vida del regionalisme catalá comensant pel *Missatge d' agravis* al

Rey Alfons XII fins a les derrereres manifestacions d' associacions regionalistes a l' Alfons XIII, dient lo que diu.

La Señal de la Victoria es queixa de la nostra *brutal rechifla* a tot lo d' Espanya que no es catalá, com si a cada *rechifla* nostra, qu' al fi y al cap ella es l'esbravament d' un poble oprimt y esclávisat, no'ns en sentissim centenars dels demés indrets d' Espanya, sobre tot de la *meseta*, d' ahont a raig fet ens en ve una pluja cada cop que reclamem lo nostre. Fa més de doscents anys que les *rechifles* de Castella cauen demunt de Catalunya com pa beneyt! Qu' es estrany, doncs, qu' ara, d' aqui, quan sentim el cop del fuet, en surti alguna qu' altra per tornes?

No; no té'l regionalisme catalá'l sistema de *rechiflarse* de les demés regions d' Espanya; la seua conducta d' ahir y d' avuy n' es una prova. Precisament ell ha predicat sempre y les *Bases de Manresa* en son mostra, l' amor y l' respecte mutuó entre totes les regions espanyoles. Lo que volém per Catalunya, voldriam que cada regió ho volgués per si mateixa, acomodat al seu modo de ser. No n' estariam poc de contents els regionalistes si aixó fos! En aixó si, ne pot estar segura *La Señal de la Victoria*, que *tanto montan Uniones como Lligas, Renaxensas como Veus*.

Mes valdria, ereguins *La Señal de la Victoria* que *con su españolismo*, com aquell que diu *con la música d' otra parte*, se n' anés a la *meseta* a veure d' apaibagar a quella colla de *rotativeros*, plens de veri y d' ignorancia supina contra de Catalunya. Aixís faria obra més *espanyolista*. Y 'ls regionalistes li n' donariam grans mercés.

D' altra manera, continuant les *rechiflas* d' allá, no es estrany gens ni gota que n' surti alguna d' assi, com no ho es que un poble subjugat renegui y malaheixi a qui'l subjecta.

Que compari *La Señal de la Victoria* la premsa de Catalunya y la de les demés regions espanyoles, influides del esperit castellá y que mos digue si en qüestió de *rechiflas* mos en duym el millor número. Y que no' s' descuidi del *teatre castellá* ab les seues *rechiflas* a lo caracteristic del nostre poble.

Mes veus aquí que *La Señal de la Victoria*, després d' esta disgressió de la *rechifla*, troba en l' oració del doctor Pou *las especies* causa d' ella. Es una les paraules: «el poble qu' ha monopolisat la direcció del Estat espanyol...» El poble es Castellá y *La Señal* no hi passa per aquí y se n' surt ab quatre vulgaritats. Y tan clar qu' es aquest monopoli per qui sab una mica d' historia, may sia pel *forro!* No n' doném la culpa pas al Parlamentarisme, qu' al constituhirse Castella ja ns havia posat el peu al coll, ni al fet de ser Madrid capital d' Espanya, doncs que lo mateix n' hauriam sigut víctimes sent aquí com a Toledo, Cáceres, Vitigodino y Cienozuelos. Sapiga *La Señal* que un monopoli aixís no s' fa ab un dia: vol una gestació secular, com la té'l de Castella. Ell comensa a posar arrels ab l' entronisació de la dinastia castellana a Catalunya, a mal hora esdevinguda. Ab la entrada del rey Ferrán les llivertats de la terra comensan a socavarse. Ell, de caracter absolutista y avesat al régim autoritari de Castella, vé a Catalunya ab forses o tropes castellanes que per primera vegada y contra fur hi entraren. El vóltan gent castellana qui, com ell miran ab menyspreu les nostres llivertats y lleys. Fruit d' aixó, son les desavinences entre el poble y'l rey, manifestades a les Corts de Montblanc y ab lo del *vecitigal* a Barcelona, tenintseles qu' heure'l rey ab el poble, representat de Joan Fivaller. D' aleshores ensá, l' influensa de la política castellana atenta continuament contra'l caracteristic modo de ser de Catalunya. El fill d' en Ferrán, Alfons IV proteigeix en gran manera als castellans esdevinguts a assi donantlos hi 'ls millors cárrecs, lo que descontenta molt a la gent, la qual vevent, per altra part, en el rey un esperit aventurer, clássic del seu poble, demostraren son disgust en el Parlament de Barcelona, ahont l' Arquebisbe de Tarragona li va arribar a dir que *tenia de pendre a la TERBA per vera patria*. La seua política fou seguida del seu germá'l desventurat Joan II. El poble catalá, per les moltes contra lleys d' ell, una d' elles l' enpresonament de Carles de Viana, tingué d' encararse ab les armes per

primera vegada contra'l seu rey. Catalunya vegé en ell y en la seua muller, la castellana Joana Enriquez, aixís com als prohoms castellans que 'ls voltavan, els enemics de la seua independencia, qui la tractavan com terror conquistat. Aixís veym com Joan II, pera subjectar el nostre poble, encés en una guerra de santa indignació, cedeix un tros de Catalunya, 'l Roselló, al rey de Fransa pera que l' ajudés en la seua criminal escomesa. Derrera d' ell, vé son fill Ferrán, casat ab l' Isabel la *Católica*, unintse en la persona de sos reys els regnes d' Aragó y Castella. Ab aquest fet, l' influensa castellana a Catalunya pren un caracter més decissiu. Hi tenien les portes obertes. El rey, per més qu' ho fos d' Aragó, tenia 'ls prejudicis de la seua ascendencia y l' ambient forsa castellá dels qui 'l voltaven, y la reyna, no cal dirho, si ab son esperit d' imposició y dominació era una amenssa continua contra la política tradicional catalana, oposada al seu esperit. D' ella digué Zurita: «*Mu jer de animo no acostumbrado a reynar sino absolutamente*» y qui amansá als aragonesos quan invocaren les seues Corts dientlos hi: «*cuanto más remedio le seria conquistar este reyno que aguardar sus cortes y sufrir sus desaciertos.*»

Mes fins aquí, com que'l poble catalá era mes poderós que'l castellá, l' influensa d' aquest era poc intensa en la vida del nostre. L' impotencia'l deturava. Però vingué'l seu engrandiment ab la conquesta de Granada y ab la trovalla del nou Mon y Castella s' enforti y, sentintse forta, pogué comensar resoltament el seu ideal de dominació absoluta, personificat ab la seua reyna. Castella imposa les seues lleys y la seua llengua al nou Mon; als molts dominis de la Corona d' Aragó hi envia 'ls representants reyls, com si fossin d' ella y de germana de la confederació aragonesa passa a ser la seua dominadora. Es lo que diu un notable publicista: «se prepará, en aquell temps, l' obra del sacrifici més o menys llunyá de les regions lliures, y'l caracter castellá, ja desde allavors dit espanyol, se manifesta absorvent y avassallador, erexitse en director de la Peninsula.» D' aleshores ensá

es que l'esperit català, de seny governamental poc vist, veritablement liberal y en gran manera positivista, s'ha vist ofegat en la governació del Estat pel castellà, sumament idealista, absorvent y uniformista, com les planuries del seu terror. Y ell, més fort, s'ha imposat successivament per tot. En nom de la funesta igualtat, excusa de ses imposicions, s'esborraren les lleys aragoneses en temps de Felip II, se trepitjaren les catalanes en temps del miserable Comte-Duc d'Olivars y s'mataren els drets nostres polítics en l'època de Felip V continuant-se la seua obra ignominiosa fins en els nostres dies, en els que l'influència castellana ho ha invadit tot.

Vegi ara *La Señal de la Victoria* si això no es monopolisar la direcció d'un Estat. Castella imposà les seues lleys, la seua llengua, la seua burocràcia a les demés regions espanyoles. El seu esperit, feconda les doctrines econòmiques y polítiques del Estat, no deixanthi intervenir per a res el criteri català y crea privilegis y monopolis que la favoreixen en detriment de Catalunya: entre d'ells hi ha 'ls que donaren primer a Sevilla y després a Cadiz, l'esclusivisme de l'exportació del imperi colonial d'Espanya, negant aixís a l'activitat catalana tota intervenció en el comerç d'America, fins al regnat de Carles III. Mercès a l'influència del poble castellà, el nostre pert la seua personalitat política, després l'autonomia administrativa y se li adultera la seua personalitat nacional ab les costums y modes castellanes. Nos fariam interminables si tinguéssim d'insistir en això. Solsament mirant de les Corts de Cadiz cap assí podríem presentar un balanç de pèrdues y vexacions que disfiguren totalment la fisonomia política del nostre poble. És veritat, com diu *La Señal de la Victoria* qu'en el règim parlamentari totes les regions hi han intervingut, però també ho es que Catalunya es la que hi ha intervingut menys, ja que 'l poble català, retut pel castellà, se'n retragué per deixar el camp als qui prop de tres centúries mangonejaven ja la política del Estat: n'eràn els amos y com amos absoluts l'havíen tractat.

Y no cal pas que tingui por *La Señal de la Victoria*, qu'ara, els catalanistes de la *nueva hornada*, entre 'ls que hi som tots, fins els falsos, tractant-se de les *especies* causa de las *sombras y tunares*, que volguem curar els mals d'aquell monopoli exercintlo nosaltres, com sembla li han feta creure. Si la *Señal* sapigués el què de la finalitat del catalanisme y com s'orienta no s'hauria feta eco d'aquesta desgavellada opinió, tal com l'esposa. Y sapiga *La Señal* que si l'esperit de Catalunya arribés a monopolisar la governació del Estat espanyol, no ho faria com Castella qu'ha subjugat els pobles dominats uniformantlos a una mateixa mida que per això ells s'han revoltat y ella 'ls ha perdut, sino qu'ho faria conforme la seua tradicional política que conquistava pobles, els hi donava vida propia, els engrandía y 'ls agermanava ab els lligams del amor y treball. Ho diuen

Valencia y Mallorca, Naps y Sicilia, Corcega y Cerdanya y 'l meteix regne de Murcia que 'l nostre alt Jaume regalà a Castella.

Altres *nubecillas* trova *La Señal* al sermó del Dr. Pou. D'elles parlaré en un pròxim article o articles per ser assumptó d'importancia y no nubolós, sino clar com la llum del dia.

JORDI JORDÀ

Vetllada en el «Centre Excursionista»

Hermosa y encoratjadora resulta la festa que com a recort del tercer centenari de la aparició del Quixot dedicà la culta societat «Centre Excursionista» al immortal Cervantes.

Havem dit hermosa, no sols per ser obra de cultura la que s'va fer, sino que també, per estar el saló adornat ab los noms dels tortosins ilustres fent de guardia d'honor al busto de Cervantes, posat entre ramatje de palmes y lloré descansan sobre esbelt pedestal, en el que hi havia una branca de lloré sostinguda per una llassada de rica sederia y or ab los colors nacionalistes catalans y cubert tot per un cubricel format per la bandera catalana a quins costats hi habíen l'escut de Tortosa y el del distintiu de las Matrones tortosines; elsaló estava ademés ple de llum y de una concurrencia escullidissima constituída la major part per xamoses y bonicoyes tortosines que ab son aspecte rialler acababan de fer mes agradivola la festa; y havem dit encoratjadora, perque l'hostatje resultà ja petit pera donar cabuda als que respiran y frueixen ab verdader plaer les festes serioses y cultes al mateix tems que espansives pera l'esperit que se sent transportat am les ales del art y de la poesia a disfrutar del dols amor de la patria.

Ens es imposible escriure lo molt que axampla el cor al veure com Tortosa vol també pendre part en lo camí d'avens y de cultura en que marxen los demés pobles germans nostres de Catalunya, y com se redressa al donarse compte de lo que val y veure que vol estudiar lo que ha valgut pera tornar a valer y poder ocupar el lloc que li correspon, y es més; ella està tocant a sa germana Valencia que avuy restà folla per idees mal enteses y pitjor practicades y ningú millor qu'ella pot serli tan fácil donarli exemple del nou camí a empendre, sino vol mori y desapareixe embolcallada ab la deshonra y miseria ab que acaben tots los pobles ignorans y tauls.

Si, Valencia també es despertará, alguns dels seus fills ja ho han fet y n'es prova sense anar fins dins mateix de Valencia, la *Cruz de Castelló*, que ja comensa a publicar escrits ab lo seu propi dialecte regional, y ho es també el que alguns socis del Centre que son valencians, están esperant ocasió de fer publiques sas aspiracions regionalistes.

Breus serem en descriure la festa en la que hi prengueren part la Rondalla de Santa Cecilia que com de

costum fou aplaudida ab la sola diferencia que s'presentà diumenje doblement creseuda per lo que la felicitom de tot cor y desitjem continui creixen cada dia mes y puga se base d'unió pera arribá al Orfeo Tortosí.

Los Srs. Beltri, Bellpuig, Sabater y Vergés foren també ab molt gust escoltats y ab entusiasme aplaudides les composicions en vers y en prosa que ab calor patriotic llegiren en particular Mosen Bellpuig quant digué ab marcada ironia.

Potser han sentit a parlar de les sabogues y es pensen que ho som tots del riu ensà.

Alternán ab les demés composicions se donaren den audicions de Gramófono que ens transportaren al Liceo ó a la Capella Sixtina fentnos senti trossos de Otelo, Faust, un Gloria y verdaderas maravellas de cant acompanyat de flauta y de campanas, las bandas municipals de Barcelona y de Alabarders de Madrid sen reproduidas tan exactament que algunas d'ellas varen teni que ser repetidas.

No cal di si varen ser aplaudits tots, mes qui se'n vá en dur la palma de la festa va ser lo conegut orador Mossen Matamoros que si ho fa be ab la llengua de Cervantes, ho fa cent voltes milló, quant parla ab la seua llengua propia; y es compren, perqué diu lo que sent y lo que pensa sense tenir que traduirho y aixó li permet donar mes foc y expresió a la paraula de tal manera es aixís, que nos abem qui era el que estava mes ple de entusiasme, si ell ó l'auditori, perque ell sense donarsen tal volta compte va desfogar son pit dan un visca a Catalunya, que l'auditori com mogut per un poderós impuls unaniment va contestá.

Tot quant ne puguessem dir nosaltres en favor del Centre, per l'obra de cultura a que s'va dedicant y les lloanses a que s'fa mereixedor podrian ser duptoses ó semblar interessades, donada la gran unitat de mires y modo de pensá de la Redacció de la VEU y la de dita Societat.

JOAN ABRIL

Un idili en un cartró

Jó tinc un calendari
Dels que s'en diu de blok
Y hi ha pintada una noya
De virginals faccions,
De semblant atractivol,
D'ulls blaus y cabell ros
Partit a mitja clenxa
Sens trenas ni buixons,
Y hi dú per tot adorno
Una sencilla flor,
Púdicament tapada
Fins a dos dits del coll,
Recatada y honesta,
Es tota ella dolsor.
¡Que m'en apar de mica
Quán mos mirém abdos!
Té un esguart que penetra
Ideas y intencions
Ab mirada d'aquellas
Que t segueixen per tot
Y plora y riu y t renya
Tal com si de carn fós.
Tan prompte m sembla seria
Tan prompte m sembla com
Si un sómris volgués ferne
Ab un deix amorós.
Aixó, lector carisim,

Mereix explicació.

La veig com enfadada
Quan dintre de mon cor
Hi regnan las tenebras
Y las desilusions,
Allavors resta trista,
Me mira ab desahort
Semblant com si aquell rostre
Volgués esclatá en plor.
Si á la meua conciencia
De pés hi tinc quelcom

Me sembla a mí que irada
Dins sos ulls hi veig jó,
En son blau una pena,
En son blanc un rigor.
Peró ¡com m'afalhaga
Aquell mirar tant dols
Si 'l cor y la conciencia
Disfrutan de repós!
En aquells moments felissos,

Per ma desgracia pocs
La escayenta figura
Reflecteix com un sol,
Enviantme dolcissims
Sotracs de joya al cor....

En un moment d'aqueixos
(No t'en riguis, lector)

Inconsient vaig besarla

Y... no'm va torná 'l petó.

J. de la C. R.

Mars 1905.

Congrés de la llengua catalana

L'eminent filolec Mosen Antoni M. Alcover, ens ha endrassat una carta que entenem va dirigida a tots los colboradós y llegidós de LA VEU, y per lo tan, la dexem sospessa de contestació, fins a tan que hagem rebut las observacions que 'lls tingan a bé fernes ja que s'tracta d'una obra patriótica a la que tots devem contribuir y la nostra Comarca de una manera molt especial.

Diu aixís l'esmentada carta y temes que l'acompanyan:

«Ciutat de Mallorca 12 febrer, 1905.

Sr Directó de LA VEU DE LA COMARCA.

Molt senyor meu y amic: Es evident que per quèstió de dignitat nacional y per completar y consolidar la renaxensa de les Lletres Catalanes, es absolutament indispensable treballar amb totes les nostres forces per redimir la nostra llengua estimadissima de totes les invasions forásteres de qu'es víctima del sigle XVI ensà, fins a restablirla completament a la seua primitiva realesa, netedat, galania y esplendor. Es també evident qu'allà ont patex més invasions aquesta llengua gloriosa, es dins la sintaxis, qu'es precisament el bessó, la sustancia de la llengua; invasions que no son tan conexedores ni ferén tant els ulls com les que patexen la fonética y la morfologia.

Tenint en conte tot axó, hem cregut que convendria celebrar un Congrés els amants de la llengua catalana de totes les regions que la parlen, a veure si, partantne d'aprop y amb la bona voluntat y entusiasme de tots, qualche cosa poríem fer per la depuració d'aquesta llengua cent voltes gloriosa. Aquest pensament proposárem dia 25 de janer de 1904 en la conferència que varem donar a l'Ateneu Barcelonés, y fou molt ben rebut. Ara tractam de durlo a la práctica, després d'haverne parlat

amb una partida d'amichs; y hem resolt dirigitos a las personas que creyem indicades per fer anar avant l'idea, demanantlos que ns fassen costat.

Per axó ns dirigim a V. y axó li demanam per Deu y per la Patria y per la nostra llengua benivolguda, y esperam que no ns ha de negar el seu concurs.

Li posam una llista de temes que podrien servir per dit Congrés, y li demanam que ns hi diga 'l ser parer y ens indiqui les modificacions que crega del cas ferhi, y que, si n'hi ocorren de nous, que ls e posi, com també si s dignaria encarregar de sostenirne qualcun de tals temes dins el Congrés.

Fassa favor de contestar a tots aqueys estrens, a fi de que, oit el dictamen de tots els amichs, puga constituirse la Junta Organizadora del Congrés, que trobam que convendria anomenar de la llengua catalana, y comensar a preparar la cosa amb temps y de la manera qu' haja d'esser més conduent a n'el nostre objecte per que l'Congrés siga tot lo efica possible per la depuració, enaltiment y exaltació de la llengua catalana.

Vaja si hi confiam en vostès!
Deu lo quart molts d'anys, tants com voldria y demana son afectissim

ANTONI M. ALCOVER,
PBE.

TEMES PENSATS

1. Unidat de la llengua catalana dins totes les seues varietats dialectals que presenta avuy y ha presentades sempre.
2. La llengua catalana llingüísticament es tan autònoma y subsistent com qualsevol de les altres neolatines.
3. La llengua catalana, per tots els qui l'hem mamada amb la llet de les nostres mares, es absolutament indispensable y insubstituible com element d'expressió artistica.
4. Per reconstituir la llengua catalana s' es mester com el pa de cada dia l' estudi seguit y obstinat dels nostres clàssichs dels sigles XIII, XIV y XV.
5. Importancia y necessitat dels estudis gramaticals per tota literatura y especialment per la nostra.
6. Ullada general a la fonètica catalana: son caràcter propi dins la familia neolatina.
7. Importancia de l' ortografia: necessitat d' equilibrar l' element fònic amb l' etimològic.
8. Necessitat de redimir la prosòdia catalana de l' influencia castellana, especialment per lo que pertoga a la diftongació. Hem d'esser feèls a la tradició dels nostres clàssichs, que següiren sempre la tradició llatina.
9. Ullada general a la morfologia catalana; esment especial que s' ha de posar en la formació y admisió de paraules noves.
10. No hem de permetre que la llengua catalana siga tributaria de cap llengua estrangera; per fogir del castella no hem de caure dins el francès.
11. La llengua catalana té sin-

tacsis propia; necessitat absoluta de restaurar el seu imperi.

12. Elements sintactichs no llatins que hi ha dins la llengua catalana.
13. La sintacsis es la sustancia de l'idioma. Les ingerencies forasteres no s'hi noten tant com dins la fonètica y la morfologia, y per axó s'imposa una defensa especial de la nostra sintacsis y per lo metex el primer congrés de llengua catalana se fica principalment en la defensa de la seua sintacsis.
14. Pronoms y abjetius pronominals: us correcte del *llur*.
15. Particules pronominals: *hi, en-ne, ho*.
16. Relatiu *possessiu* català, equivalent al llatí *cujus, quorum, quarum*.
17. Us de les preposicions.
18. Le preposició d'acusatiu A en les oracions d'activa.
19. Us de la *veu passiva* en català.
20. Concordansa del participi amb el terme d'acció en els temps composts de la *veu activa*: lo que ensenya la tradició, o l'estat actual norma que cal adoptar.
21. Us dels auxiliars *esser y haver* en els temps composts de la *veu activa*: lo que ensenya la tradició, l'estat actual; norma que cal adoptar.
22. Les oracions condicional: el verb *condicionant* ha d'estar en *pretèrit imperfecte d'indicatiu* o de *subjuntiu*?
23. Quant els pronoms personals suplexen un complement directe y un indirecte quin toca anar devant: l' *acusatiu* o el *datiu*? La tradició dels nostres clàssichs de posar devant l' *acusatiu*, conservada a Mallorca.
24. Hem de defensar la nostra llengua y treure cara per ella, de boca y amb les obres, sempre y aont sevulla, fent respectar tots els seus drets.

Invens y curiositats

Un barco maravellós

M. Gambin, resident a Paris, rue Pelouve, núm. 3, acaba de fer un descobriment destinat a produir trascendentíssima revolució en quant se refereix a la manera actual de navegar.
M. Gambin ha ideat un barco de tipo completament nou que, com ha demostrat ja teòrica y practicament, podrá navegar a la velocitat de 500 núsos, o siguin 1.000 kilòmetres per hora, es a dir, que ab el metex se se podrá creuar l'Oceá Atlántic d'Europa a América en molt méns d' un dia, o, en altres termes, que dintre de poc temps, podrá, cualsevol, esmorzar per exemple, a Londres y dinar a la tarde del metex dia a Nova York.
El nou barco de M. Gambin té la forma de un cigarro de dugues puntes, o millor diriem d' un torpedo molt perllongat que ab l' estrany nom *Thyphonoiede Gambin* se mourá vertiginosamente, produint el moviment la part que podem anomenar la proa per medi d' un aparell consistint en un cono al que se li imprimex un rapidísim moviment de rotació per medi d' un éx motor semblant als que fan voltar els hèlics en els vapors ordinarijs que tots conexém.
Al voltar el cono a gran velocitat produéx en l'aygua del mar un buyt que

servéx pera portar l' embarcació de ab una velocitat proporcional a la rapidesa del moviment del cono esmentat.

El buyt produit pel barco de M. Gambin y el moviment rapidísim de la embarcació, se comprénen fàcilment ficantse en lo que succeéx ab les cartes xupades pel buyt en els tubos neumáticos que funcionen ja en els corréus de váries capitals d' Europa y América.

Mobles de fusta artificial

La revista *Paper and Pulp* anuncia que se acaba de formar als Estats Units, una societat ab un capital de 1.000.000 pesos pera l' explotació de les patents relatives a la fabricació de mobles de fusta artificial.

En realitat aquésta fusta es un cartró fabricat ab pasta de fusta u altres matèries fibroses convenientis, a les que s' hi pót afegir durant la fabricació, sòls ignífugues u altres substancies pera donar als productes la calitat que s' vulgui.

La fusta artificial pót ser tan tendre com el pi o tan dura com la caoba; se fabricará en planxes de 2 + 5 metres. Sembla que la fusta artificial será convenient no sòls pera la construcció de mobles, si que també pera la de cotxes, barques, etc.

Portes eléctriques

El teatre Tremont New Englan, está provist de portes eléctriques que es poden obrir apretani qualsevol dels vuyt botons eléctrics colocats en llocs convenientis. A la més petita alarma s' obren 17 parells de portes, instantánea y simultaniament, per medi de la corrent eléctrica.

Férocarril unicycle

Se diu que a Xicago hi haurá un férocarril unicycle, que circulará entre el carrer Lake y el Parc Jakson; els carros correrán a raó de quaranta milles per hora.

NOTICIAS

Los periódicos locals el *Diario de Tortosa*, el *Correo Ibérico*, el *Eco de la Fusión* y *Los Debates* s'han ocupat de una manera mol favorable de la Vetiada fenne llergas resenyas y grans elogis y particularment el *Diario* y el *Correo* que afejejan los següents comentaris en las dos ocasiones que se n' han ocupat.

El Diario:

Recordamos que al terminar la reseña, de la última *Velada* celebrada en el *Centro Excursionista* de esta ciudad, terminabamos con estas palabras: (Que se repita, que se repita! Ya se ha repetido, y esta vez, como en la anterior, el numeroso público, que llenaba de bote en bote el salón de actos de aquella simpática sociedad, tan numeroso como selecto, salió verdaderamente complacido de la fiesta.

Alguien se queja, y con razón, que en Tortosa no se hace vida intelectual; pero esto no reza con el *Centro Excursionista*, en donde, digámoslo muy alto, ondea el pendón del intelectualismo y todas sus fiestas van encaminadas a borrar esa nota deshonrosa de inalfabetos, que la estadística con la brutalidad de sus números, nos coloca al nivel de Turquía, y en el último escalón del intelectualismo europeo.

Los socios del *Centro Excursionista* merecen bien de la patria chica, y nosotros, que nunca escaseamos los aplausos a los que se los merecen, juntamos nuestras dos manos y aplaudimos sin reserva de ninguna clase, su abnegación, su patriotismo e ideas altruistas, que informan el modo de ser de aquélla sociedad.

Hemos principiado esta reseña, recordando las palabras, con que finalizabamos nuestra última; hoy, al felicitar a la sociedad *Centro Excursionista* por la solemnidad que ha sabido dar a la *Velada*, conmemorando el centenario del *Quijote*, le decimos: Adelante, siempre adelante.

En altre número diu:

«De la *Velada* dedicada per el *Centro Excursionista* de esta localidad el domingo último, a conmemorar el tercer Centenario

de la publicación del *Quijote*, ocupáanse vários periódicos de Madrid y Barcelona en su sección telegráfica de Provincias.

Todos los despachos están conformes en conceder a aquel acto mucha importancia y esplendor.

Lo merece.

El *Correo*: «Es de desear que el *Centro Excursionista* prosiga por la senda de cultura que lleva emprendida, haciendo menudear fiestas que como la de ayer contribuyen a levantar el espíritu y realizan una obra de verdadero y bien entendido progreso moral e intelectual en nuestra ciudad.

Y como entendemos que empresas de esta naturaleza son gran estímulo para la ilustración colectiva, no estará de más que el público coadyuve a ellas, no dejándolas a la iniciativa particular que por mucho que se esfuerce, sin el concurso de todos no puede llevarlas a cabo.

El público tortosino debe interesarse por tan culta y patriótica sociedad, aportando su grano de arena en forma de socios y protectores de ella.»

Por nuestra parte, el plauso sincero y la enhorabuena más cumplida, amen de nuestra colaboración que en favor de los grandes y bien entendidos ideales no escatimamos jamás.»

El día seguen diu:

«Varios periódicos de Tarragona, Barcelona y Madrid, han dado cuenta del acto literario celebrado en honor de Cervantes por el *Centro Excursionista* el domingo último.

La resonancia de aquel acto honra tanto a Tortosa como a la culta sociedad que lo inició.»

Lo valent setmanari *La Tralla* ha tornat a rebre una nova caricia del Centralisme y ella sembla hi va prenen carinyo a la cosa porque ara pe 'l susto publica un estrordinari de sis pàgines.

Salud y Avant.

La Lliga Católica Bergadana contra la mala premsa ens ha enviat un follet en el que hi ha varies acorts presos aff de apossarse a la propagació de la mala premsa y proteger la bona quins enteném deurian ser seguits per totes les asociaciones que s' nomenen católicas y practiquement no ho son.

Molt agrahim los aplausos que dedican a LA VEU DE LA COMARCA, lo *Diario de Tortosa* y *Correo Ibérico* al ocuparse del número extraordinari que publicarem dedicat a Cervantes. Moltes mercés.

Nostre benivolgut amic lo Rt. D. Pascnal Bono, catedratic de Teologia de nostre Seminario, ha sigut nomenat Economo de Vinaroz.
Rabi nostra mes coral felicitació.

Lo nostre amic En Isidoro Sabaté, en atent B. L. M. ens ofereix son despax d' advocat obert fa pocs dias aqui a Tortosa a la plassa d' Alfonso XII, pis primé.

Moltes prosperitats y avenços li desitjem obtinga en lo exercisi de sa honrosa profesio.

Un frare quelcom més que socialista.
Llegim que a Burgos lo frare manresa Pere Mateu s' han deixat treure 27 trossos de carn pera salvá la vida d' una xiqueta.
Ab tal motiu lo Govern espanyol li ha concedit la Creu de Beneficencia.

Desde dimecres prop passat, los carters venen obligats a portá en los actes del servici, una Hibreta a fi de que 'ls destinatris de la correspondencia puguin fer en aquelles les reclamacions que tinguin per convenient.

En cumpliment de lo disposat per l' article 17 de la ley de cassa, queda vedat cassar fins lo dia 31 d' Agost.

Los coloms, tórtoles y guatilles podrán cassarse desde primer d' Agost en los te-

DISPONIBLE

rrers en que 'a troven alsades ó segades les cullites, encara que les garbes estiguin depositades en la finca.

Los conills podrán cassarse y circular desde '15 de Juliol, quan lo propietari de la finca legalment vedada 'pera cassá se proveeixca de la corresponent llicencia es crita de l' autoritat local y de una guia lliurada per aquesta á fi de que 'ls conills morts pugan ésser traslatats per via pública.

En los llacs y aiguamolls podrán cassarse los moixons d' aigua, sancudes, becades, becasines y demás pareescudes fins lo 31 de Mars.

Hun quedat proveidas las plassas de metje de la Casa Benaficencia y Hospital per mitj de concurso y no per mitj de oposició com indicarem devla ferse desde las columnas de la VEU en son degut temps per ser lo llogic, natural y just.

Aqueixos senyors moralisadós de cala Ciutat, han donat una proba més de que no creuen lo que predician.

Anyalmen rebém diferentes circulars baix sobre tancat ab el sello que diu Estafeta del Congreso que resulta no una estafeta si no dos estafadas una al Estat y una 'ltre al que te la mala sort de que algun d' els que disposen d' aqueix medi li sapiga el nom y li envihi alguna de ditas circulars que li costa cinc centims, quins milló foran pera un pobre, que no pera paga l' anunci de un negoci, com es la última que havem rebut, quina proposa la suscripció al Quijote á peseta la entrega.

Per evita siguem esplotats, havem posat en práctica, el no voler rebre cap carta que vinga ab lo membrete de la Estafeta del Congreso.

Creyéim que aixis no sols evitarem se 'ns estafi sino que disminuïrem un privilegi de certa jent que viu á la meseta.

S' ha dictat una real ordre referent al cambi de noms dels carrers, en la qua 's disposa:

Primer. Que en lo successiu no 's cambi el nom de cap carrer, ja del interior, del ensanche, ó dels grupos de població del extrarradio.

Segón. Que cap carrer pugui ésser anomenat ab nom propi de persona que hagi mort dintre d' un período de deu anys, es sent requisit indispensable en aquest cas, que avans consti la conformitat de les dugues terceres parts dels propietaris de la via que hagi de ésser objecte de la reforma excepció dels cassos en que 's tracti de restablir el nom que hagués tingut anteriorment.

Per més que l'esmentada real ordre 's hagi dictat per Madrid, es de les que de si mateix tenen caracter general, y tanca la porta á cambi de noms no sempre justificats ni serios.

Llegim ab los consegüents goig y enveja en una correspondencia de Vilassar de Mar que publica un estimat cofrere.

«En la vida d'aquest poble hi ha fetes que mereixen que s' escriguin ab lletres d'or. Un d'aquets tingué lloc lo diumenge propassat; lo de las quintas.

Desde que en malhora 'ns vingué de ponent la lley, per alla l'any de 1770, y 's comensá a quintar á Barcelona pel 1773, que 'l diumenge de quintas es lo més trist pera tots los pobles de Catalunya.

¿Per qué no ho és pera vilassar de Mar? Se comprén. Poble d' ideas catalanistas, ha procurat portar al municipi gent honrada, gent de bona administració, y en aquestes planas ja vaig dir l' any passat que Vilassar de Mar podria servir de model de pobles, ab motiu de haber lliurat á gairebé tots sos fills de la quinta.

Aquest any los ha lliurat á tots. A veure si aquest hermosíssim fet és digue o no de que s' escrigui ab lletres d' or.

A veure si 'ls cridaners fraternos tan aimants del bé y de la prosperitat del poble 'ns poden presentor un exemple que s' assemblí no més á lo que ha fet 'l Ajuntament de Vilassar, un dels pobles en que 'ls nostres amics tenen majoria.

Y aixó que d' Ajuntaments ab majoria fraterna n' hi ha per tot Espanya!

Y los redentores del obrero de cala Ciutat que 'ls en sembla.

Durant la quaresma que anem á comensá, predicarà un Revt. P. Jesuïta que s' ha donat á conèixer per sa elo-

cuencia predicant en catalá.

Y á proposit, ja que som á Catalunya y catalans son los fiels que van á escoltar la paraula de Deu que 's la va donar catalana á tots. ¿No podria disposarse que conforme las constituciones sinodals y la recta raho se prediqués en catalá?

No valga el dir que se 'n enten milló el castellá que 'l catalá, perque els fets ho desmenteixen.

Ara si que potse tornarem á veure orperque 's diu que als Pirineus se n' ha descubert una mina que dona 60 grams d' or per cada 100 kilos de mineral, encara que no diu lo diari d' hont trayem la noticia si en Vilaverde n' está entarat, en quin cas ja veym mes dificil la cosa.

Una bona noticia llexim en el Correo Iberoico referents á la construcció de un baixadó (apeadero) en el lloc conegut per la Granadella ahon te grans cantitats de terreno de tota mena de cultiu lo nostre amic el M.ltre. Sr. Diego de León aquí será deguda tan importan com convenient millora per aquella partida y 'ls agricultors en general.

Las bandas de Sta. Cecilia y Lira Derotosense se propossen pendra part en el concurs internacional que ha de ferse á Montpeller. Bon resultat las desitjem mes lo mirem dificil; no diriam lo mateix si de las dos se 'n feya una, allavors si que creyem que la banda Tortosa se n' duria el premi; donguin tots una proba de amor al art deixan preocupacions y parladuries y baix una mateixa batuta tots caminin y progresin en el cultiu y avens del art musical.

Ab pena havem llexit que los restos de la portaladeta de cala Ciutat ha sigut portada al abandonat Museo pera que restés apilada y barrexada entre bancs, pots y taules ja que 'n magatsem de fusteria y taranyanes es en lo que está convertit lo esmentat Museo.

Comprenem en gran part el perqué s' ha fet desapareixe la esmentada portalada y es perque en lo fris que la corona

hi ha una inscripció que diu "PUGNA PRO PATRIA," Aixó no es aplicable á la jent política d' avuy que mes se 'stimia ompli la patria ó com fan los patriotes ros explotarla.

Per causes independent de nostra voluntat, no va ser posible la publicació del present número el dia que li pertocaba:

En Joseph Morera Gnjarro ens ofereix son despatx de procuradó (Ampla 19) per mitj de un atent B. L. M. Quedém agrahits y moltas mercés.

Havem estat amenassats de rebre una caricia del centralisme trasladan las oficinas de la liquidadora després de havernos gastat unas quantas mils pesetas 'pera tenirles, mes segons sembla mercés al Sr. Marqués de Mariano no haurá estat mes que 'l susto.

Deu ho vulga.

A la barriada de Remolins en los terrenos guanyats al riu si ha fet una bona plantada d' arbres, pro encara sen podrian plantar mol mes banda dal de la pexera, afi de que 'ls terrenos anessin creixen y formantse una salsareda pugnes ab el temps establir la fira de bestia en mal hora abandonada.

Societat necessaria

S' está organisant una associació catalanista que tindrà per únic objecte assistir alguns socis á tots els "meetings," republicans de Catalunya, demanar la paraula y refutar al "meeting," mateix tot lo que hagin dit els oradors contra 'ls catalanistas. Regna gran entusiasme entre 'ls organisadors d' aquesta curiosa associació. Próximament s' anunciará una reunió pública pera tots els qui simpatisin ab la idea.

LA VEU DE LA COMARCA es ven aquí Tortosa en la Literaria y á Tarragona en el kiosco de Joseph Aimat en la Rambla de San Joan.

Tortosa, Imp. FOGUET, P. Hospital, 5.

ILUSTRACIO CATALANA

Regala una edició monumental ilustrada per Xiró del poema de Massen Verdaguer

"L' ATLANTIDA"

Surt cada diumenge-Un any Ptes. 30-Mitx any Ptes. 15'50-Tres mesos Ptes. 8-Mallorca, 287-BARCELONA

LA PRESERVATRICE

La mes antiga de les companyies franceses contra 'ls accidents. Autorizada por R. O. de 15 de Abril 1901, de conformitat ab la lley de 30 de Jener de 1900, referent als accidents del treball.

En son hotel, 18, Rue de Londres, PARIS. CINC MILLONS DE FRANCS. Seguros individuals, colectius, de carros coxes, caballerías y accidentes de tercer a primes reduides. Agent general en Tortosa-Tarragona-Reus, y sas respectivas comarcas.

GASTÓN DE LA MOTTE

Carrer del Parc n.º 2 primer, 1.ª

Moreso

GRAN BOTIGA DE CALSAT DE TOTES CLASSES

Sabates y botines d' ivern

Confecció esmerada pera 'ls que tenen los peus delicats.

Casa fundada l' any 1866. PREU FIXOS VENTES AL CONTAT.

Plassa de la Seu y Arc del Rumeu TORTOSA

Joseph M. Cartes Mur

Metje-cirurgia homeopata del Hospital Homeopata de Barcelona.

Palssa de la Constitució 7-1.º (cantonada de la travessia del Angel) TORTOSA.

FILLS DE JOSEPH TEIXIDOR

ARTICLES DE

DIBUIX, PINTURA Y FOTOGRAFIA del carrer del Regomir, 3, Barcelona han traslatat son establiment al CARRER FONTANELLA, 10 (PROP LA PLASSA DE CATALUNYA).-BARCELONA

DISPONIBLE